

נשאר את זה בתוך המשפחה

Category: בראשית, תולדות

שני בחורי ישיבה מאתרים יהודי בעיירה נידחת שמעלה בפניהם שאלה פילוסופית. התשובה לתהייה שמעסיקה רבים מסתתרת בסיפור פרשתנו.

מה מטריד שווער יהודי

הרבי הנהיג שבחודשי הקיץ ייסעו בחורי ישיבה לחפש יהודים בפינות נידחות בעולם ולקרוב אותם ליהדות.

השליח הרב לוי שמטוב מדטרויט מיישגן סיפר השבוע שבקיץ של שנת 1990 הוא נסע ביחד עם חבר לחפש יהודים בפרזנו קליפורניה. הם מצאו שם יהודים, למדו איתם תורה, התוועדו איתם וכו'.

לא רחוק מפרזנו שוכן הפארק הלאומי 'יוסמיטי' שהוא אחד הפארקים הגדולים ביותר בארה"ב ונחשב "כאזור טבע בראשית". שני הצעירים החליטו שהם נוסעים לבקר בפארק. כשהם סיפרו לאחד מהאנשים שעזר להם ליצור קשר עם עוד יהודים שהם עומדים לבקר בפארק, הוא תמה ואמר: 'למה אתם נוסעים לפארק אין שם יהודים!'.

ואז הוא נזכר שהוא מכיר משפחה יהודית אחת שגרה ביוסמיטי לייק שזוהי עיירה ליד הפארק. הוא זכר את שמה של המשפחה אבל לא היו לו פרטים מזהים נוספים, לא כתובת ולא מספר טלפון.

למחרת, נסעו שני הצעירים לבקר בפארק. בדרך הם ראו שלטים שמכריזים 'יוסמיטי לייק' והחליטו שהם נכנסים לעיירה ומחפשים את אותו יהודי. הם עצרו ליד בנין משרדים, נכנסו, ושאלו אם מישהו מכיר את השם הזה.

לאחר מאמצים רבים הם הצליחו להגיע לבית של אותו יהודי שגר במקום. הוא אירח אותם בביתו, ומיד ניתב את השיחה לשאלה האם העם היהודי הוא דת או גזע. הוא החל להתווכח והתפלפל איתם בנושא.

הם שני בחורים צעירים שידעו ללמד אותו יהדות או איך להניח תפילין ולהתפלל, אבל הפילוסופיות האלו זה לא משהו שלומדים בישיבה. שם לא דנים בשאלה האם היהדות היא דת או גזע. בישיבה לומדים תורה. ולכן הם לא הבינו לאיפה הוא חותר עם הדיון הזה.

בסופו של דבר הוא סיפר להם שביתו התחתנה עם בחור לא יהודי ולמרות שהוא עצמו לא אדם

דתי בכלל, בכל זאת הוא מאמין שיהדות היא גזע, שזה בגנים, ולכן, בגלל שהיא התחתנה עם בחור לא יהודי הוא ניתק את הקשרים איתה.

הם ישבו אתו כמה שעות, ובין הדברים הוא הראה להם את התמונה של בתו ומשפחתה. כשהם הביטו בתמונה הם נדהמו לראות בתמונה משפחה חב"דית טיפוסית: הבעל עם זקן, האישה חובשת פאה וכמה ילדים חסידיים.

כשהמארח ראה את הפליאה שהתפשטה על פניהם, הוא מיהר להסביר שהבת שלו התחתנה עם בחור שהתגייר והפך לחסיד, אבל היות שהוא מאמין שיהדות זה גזע, זה בגנים, והיות שלבעלה אין את זה בגנים הוא התנגד לנישואים שלה ומאז ניתק את הקשר איתם.

אותם בחורים אמרו לו: 'תשמע, אנחנו לא ננסה לשכנע אותך האם יהדות היא דת או גזע, אבל דבר אחד אנחנו יכולים לומר לך, שאנחנו, אתה, החתן שלך ומשה רבנו כולנו נחשבים ליהודים במידה שווה בדיוק!'

הבחורים חזרו לנו יורק ושכחו מכל הסיפור. שנה לאחר מכן הגיעה ל-770 קבוצה מתלמידי ישיבת חב"ד בפיטסבורג ביחד עם המשפיע שלהם. באחת הלילות המשפיע התוועד עם התלמידים, וסיפר להם על זוג בעלי תשובה חב"די שגרים בפיטסבורג. הבעל הוא גר, והורי האישה ניתקו את הקשרים איתם בגלל שהיא התחתנה עם גר ולא עם יהודי מלידה. האישה כתבה לרבי שמאוד כואב לה שהוריה ניתקו איתם קשר והיא שואלת עצה ומבקשת ברכה שהם יחדשו את הקשר.

המשפיע המשיך לספר שהיא לא קיבלה תשובה מהרבי, אבל באורח פלא הרבי שלח שני בחורים שנסעו לבית הוריה ושכנעו את אביה לחדש את הקשר עם הבת שלו,

מישהו שידע מי היו הבחורים שביקרו ביוסמיטי לייק רץ ושאל אותם האם הסיפור נכון? או אז הבחורים חיברו את הקצוות שדבריהם באותו ביקור ביוסמיטי לייק עשו רושם ובזכות זה המשפחה התאחדה.

היהדות כמו משפחה

מה היא היהדות, האם היא 'גזע'?

בעם היהודים ישנם כל מיני סוגים של יהודים. ישנם יהודים אשכנזים, ספרדים, אתיופים, יהודים מהודו, סינים שהתגיירו ועוד. יש בעם היהודי אנשים מכל הלאומים שבעולם, ממש מכל הסוגים וכל המינים. ואם-כן קשה לומר שזה גזע.

לומר שהיהדות היא 'דת' אבל זה גם לא בדיוק נכון. אני מכיר כמה יהודים שלא רק שהם לא שומרי תורה ומצוות אלא הם מכריזים על עצמם כעל אתאיסטים, ובכל זאת הם נחשבים

ליהודים כשרים, והם גם גאים בזה.

לומר על מישהו שהוא נוצרי אתאיסט, או מוסלמי אתאיסט זוהי סתירה מיניה וביה² אם הוא לא מאמין בדת הוא לא מגדיר את עצמו כנוצרי או מוסלמי. אבל בעם היהודי ישנם יהודים אתאיסטים.

האם זה נכון לומר שהיהדות היא 'לאום'? אדם יכול להיות 'אמריקאי' וביחד עם זה הוא 'יהודי' וזוהי לא סתירה כלל, יש יהודי צרפתי, ויהודי רוסי.

אולי היהדות היא 'תרבות'? גם זה לא נכון. ישנם יהודים שיש להם תרבות אירופית, וישנם כאלו שיש להם תרבות מזרח תיכונית. האשכנזים אוכלים געפילטע פיש, התימנים אוכלים סחוג ויהודי אמריקאי אוכל בייגל ולאקס וכו'.

רבותיי, יהדות היא לא לאום ולא גזע, לא דת ולא תרבות. יהדות זוהי 'משפחה'. מי נחשב לבן משפחה? ילדים ביולוגיים וילדים מאומצים, כל מי שנולד לאם יהודייה או שנתגייר כהלכה הוא יהודי. כולנו, הילדים הביולוגיים והילדים המאומצים חולקים את אותם הורים, אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, וכמו שאדם לא יכול להוציא את עצמו מהמשפחה, כך גם יהודי לא יכול להוציא את עצמו מכלל ישראל.

המושג הזה שיהדות היא משפחה, התחיל כבר אצל אבות העולם. אברהם התחתן עם האחיינית שלו, ליצחק הוא דאג שלא יתחתן עם אחת מבנות כנען אלא שלח את עבדו דווקא לחרן כדי שיביא לו אישה מהמשפחה, ואכן הוא התחתן עם הבת דודה שלו רבקה, והשבוע הסיפור הזה ממשיך.

בפרשת תולדות אנו קוראים על יעקב ועשיו. הרבה מכירים את הסיפור שיצחק רצה לברך את עשיו בנו, אבל יעקב הקדים אותו כשהתחפש לעשיו ובא לאביו להוציא את הברכות במרמה. כשעשיו גילה שאחיו רימה אותו הוא כעס מאוד ואמר בליבו "יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי" (תולדות כ"ז מ"א).

בפועל אנו לא מוצאים בכתובים שעשיו ניסה להרוג אותו. נכון שיעקב ברח לפדן ארם בעצת אמו כדי שעשיו לא ירצח אותו, אבל, קשה לומר שזוהי הסיבה מדוע הוא לא הרג אותו כן, התורה מספרת במפורש "וירא עשיו כי ברח יצחק את יעקב ושלח אותו פדנה ארם" (כח, ו). הרי לנו שעשיו ידע בדיוק איפה יעקב נמצא, ואם הוא היה רוצה להרוג אותו הוא היה נוסע לפדן ארם בעצמו או שהיה שוכר רוצח כדי להתנקם באחיו, לא מוצאים בשום מקום בתורה שהוא ניסה לעשות את זה. ואדרבא, כשהם נפגשו אחרי עשרים ושנים שנים עשיו נישק אותו וחיבק אותו.

מדוע באמת זה לא קרה? התשובה לכך נמצא בסיפור הזה עצמו. מיד אחרי שיעקב הוליד שולל את אביו וגנב את הברכות, רבקה פונה ליצחק ואומרת לו "קצתי בחיי מפני בנות חת אם לוקח

יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים" (כז, מו).

מיד לאחר מכן יצחק קורא ליעקב ומורה לו "לא תקח אשה מבנות כנען", ומצוה עליו שיסע אל דודו לבן בחרן ושם יישא בחורה מהמשפחה. ואז הוא מוסיף לו ברכות נפלאות "ויפרך וירבך ויתן לך את ברכת אברהם" לרשתך את ארץ מגוריך אשר נתן אלקים לאברהם" (כח, ד).

מיד לאחרי זה התורה מספרת "וירא עשיו כי ברך יצחק את יעקב ושלח אותו פדנה ארם לקחת לו משם אשה בברכו אותו ויצו עליו לאמר לא תקח אשה מבנות כנען" (פח, ו). נשאלת השאלה: מדוע התורה חוזרת על זה שוב, הרי הדברים האלו נאמרו בדיוק בפסוקים הקודמים. מה עומד מאחורי החזרה של המילים הללו.

עשיו מבין את הטעות באיחור?

השיחה הזאת בין יצחק ליעקב הייתה הפעם הראשונה שיעקב דיבר עם אביו אחרי שהוא רימה אותו וגנב את הברכות. עשיו ציפה שאביו יצחק ינזוף ביעקב על כך שהוא גנב את הברכות. להפתעתו ופליאתו הגדולה "וירא עשיו" שלא רק שיצחק לא נזף בו אלא הוא עוד בירך אותו ובהמשך לכך הוא ציווה אותו "לא תקח אשה מבנות כנען". פתאום לעשיו נפל האסימון, לפתע הוא קלט שהוריו לא מרוצים ממנו. מדוע? התשובה לכך נמצאת בשני פסוקים שמופיעים בפרשה לפני הסאגה של הברכות.

התורה מספרת: "ויהי עשיו בן ארבעים שנה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילון החיתי, מורת רוח ליצחק ולרבקה" (כו, לד-לה).

כשעשיו ראה שהוריו מצווים את יעקב שבשום אופן לא יתחתן עם אישה מבנות כנען, הוא קלט שהוא עשה את טעות חייו בזה שהוא התחתן עם נשים מבנות כנען. או אז הוא הבין שהוריו בעצם התייאשו ממנו, והם בונים את העתיד היהודי של המשפחה על יעקב שהוא ילך לחרן ויתחתן עם הבת דודה שלו. ואז הוא הבין שהברכות לא ניתנו ליעקב בטעות, ואין לו סיבה להרוג את יעקב אחיו. במקום זה הוא ניסה לתקן את מעשיו.

ממש בסוף הפרשה התורה מספרת "וירא עשיו כי רעות בנות כנען בעיני יצחק אביו וילך עשיו אל ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל בן אברהם אחות נביות על נשיו לו לאשה" (כח, ח-ט). כדי לרצות את אביו עשיו הלך והתחתן עם אשה 'מהמשפחה', עם בתו של ישמעאל, אחיו של יצחק, אבל הוא לא גירש את הנשים האחרות אלא הוסיף אותה בתור אישה שלישית. (אלפא ביתא השבועי).

הרבי פעם התייחס לכך שמעלילים על עם ישראל שהם גזענים ולכן הם רוצים להבדיל בין גוים ליהודים. הרבי אמר שזה כלל לא נכון. כל אדם בעולם יודע "שע"פ דת ישראל אין ענין של גזע שהרי כל גוי אם הוא מתגייר כהלכה נעשה יהודי" (תו"מ ס"ט ע' 165).

בשנות השבעים, לצ'ייס בנק היתה פרסומת "בצ'ייס בנק יש לך חבר". באותם ימים בנק לאומי פתח סניף במנהטן, הפרסומת שלהם הייתה: בצ'ייס בנק יש לך חבר, אבל בנק לאומי זה 'משפחה'.